

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	30 HYDREF 2017	
Pwnc:	STRATEGAETH GYFALAF 2018/19	
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH	
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU)	
Awdur yr Adroddiad:	MARC JONES	
Rhif Ffôn:	2601	
E-bost:	rmjfi@ynysmon.gov.uk	
Aelodau Lleol:	d/b	
A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau		
<p>Er mwyn i'r Cyngor benderfynu pa brosiectau i'w cynnwys yn rhaglen gyfalaf 2018/19, gofynnir am arweiniad gan y Pwyllgor Gwaith ynghylch faint o gyllid i'w ryddhau, o gofio effaith y rhaglen gyfalaf ar yr elfen cyllid cyfalaf o gyllideb Refeniw'r Cyngor.</p> <p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried y pwyntiau a godir yn yr adroddiad ac wedyn gall y Swyddogion ddechrau'r gwaith o baratoi rhaglen gyfalaf 2018/19.</p>		
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Ddim yn berthnasol		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r cyfrifoldeb am benderfynu strategaeth gyllidebol y Cyngor wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ddim yn berthnasol		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Ddim yn berthnasol – adroddiad gan y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	I'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)	
1	Economaidd
2	Gwrthdodi
3	Trosedd ac Anhrefn
4	Amgylcheddol
5	Cydraddoldebau
6	Cytundebau Canlyniad
7	Arall
F - Atodiadau:	
Atodiad 1 – Strategaeth Gyfalaf 2017/18	
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):	

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1. Yn unol ag Adran 3, Rhan 1 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 2003 mae'n rhaid i'r Awdurdod benderfynu a pharhau i adolygu faint y gall fforddio ei fenthyca. Cefnogir y Ddeddf gan y Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdodau lleol a Chôd Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Côt).
- 1.2. Nid yw'r Côt yn nodi uchafswm benthyca ar gyfer awdurdodau, ond yn hytrach mae'n gosod egwyddorion ar gyfer pennu lefel o fenthyca fforddiadwy a sut y mae'n rhaid monitro'r lefelau hynny. Mae'r wybodaeth fonitro (dangosyddion darbodus) wedi ei chynnwys yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys flynyddol, yr adolygiad canol-blwyddyn a'r adolygiad diwedd blwyddyn yr adroddir arnynt i'r Pwyllgor Archwilio, y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn bob blwyddyn.
- 1.3. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r gwariant cyfalaf posib yn y dyfodol, yn asesu'r effaith ar elfen cyllido cyfalaf y cyfrif refeniw ac yn penderfynu'r cyllid sydd ar gael i ariannu cynlluniau cyfalaf newydd yn 2018/19.

2. GWYBODAETH GEFNDIR

- 2.1. Gwariant cyfalaf yw gwariant i gaffael neu i greu asedau newydd neu i gynnal asedau cyfredol lle mae oes yr ased yn hwy nag un flwyddyn ariannol. Gall yr asedau fod yn rhai diriaethol (adeiladau, cerbydau, isadeiledd) neu'n rhai anniriaethol (trwyddedau meddalwedd).
- 2.2. Mae'r rhaglen gyfalaf yn cael ei hariannu o'r ffynonellau canlynol:-
 - **Grant Cyfalaf Cyffredinol** – Swm o arian yw hwn a ddarperir gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r setliad blynyddol. Mae'r Cyngor yn rhydd i ddefnyddio'r grant cyfalaf ar gyfer unrhyw brosiect cyfalaf y mae'n dymuno.
 - **Benthyca â Chymorth** - Bydd y Cyngor yn benthyca arian gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) i ariannu'r gwariant. Mae'r costau refeniw sy'n deillio o'r benthyca (Costau Llog ac Isafswm Darpariaeth Refeniw) yn cael eu hariannu gan Lywodraeth Cymru trwy'r setliad refeniw blynyddol, sef "Benthyca â Chymorth".
 - **Benthyca Digefnogaeth** – Unwaith eto mae'r Cyngor yn benthyg arian gan y PWLB ond rhaid iddo ariannu'r costau refeniw o'i adnoddau ei hun. Mae prosiectau a ariennir drwy fenthyca digefnogaeth yn tueddu i fod yn brosiectau sy'n darparu arbedion refeniw a'r arbedion hyn sy'n cael eu defnyddio i dalu am gostau refeniw ychwanegol sy'n deillio o'r benthyca.
 - **Grantiau Cyfalaf Penodol** – Bydd y Cyngor yn cael grantiau cyfalaf sydd yn ariannu costau prosiect yn llwyr neu'n rhannol. Fel arfer mae cyfyngiadau ar grantiau cyfalaf mewn perthynas â'r gwariant y gellir ei gyllido ac erbyn pryd y mae'n rhaid gwario.
 - **Cyfraniad Refeniw** – Gall y Gwasanaethau wneud cyfraniad o'u cyllidebau refeniw i ariannu prosiectau. Mae'r cyfraniadau hyn yn tueddu i fod ar ffurf cyllid cyfatebol i brosiectau a ariennir yn bennaf gan grant cyfalaf penodol.
 - **Derbyniadau Cyfalaf** – Gellir defnyddio arian a gynhyrchir yn sgil gwerthu asedau i gyfrannu at ariannu'r rhaglen gyfalaf. Cynhyrchir y rhain fel arfer yn sgil gwerthu asedau dros ben (tir neu adeiladau fel arfer).
 - **Cronfeydd wrth gefn** – Gellir defnyddio arian wrth gefn i gynnal y rhaglen gyfalaf, e.e. derbyniadau cyfalaf na wnaed defnydd ohonynt.
- 2.3. Cymeradwywyd y rhaglen gyfalaf ar gyfer 2017/18 gan y Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2017 ac fe'i crynhoir yn Nhabl 1 isod. Mae rhaglen fanylach ynghlwm yn Atodiad 2.

Tabl 1 Rhaglen Gyfalaf 2017/18	
Cynllun	Cyllideb Flynyddol 2017/18 £ '000
Cynlluniau a ymrwymwyd ddygwyd ymlaen o 2016/17	8,826
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	750
Buddsoddi mewn Asedau Cyfredol	1,551
Prosiectau Buddsoddi i Arbed	186
Cynnal Priffyrdd	761
Isadeiledd Strategol	7,524
Lliniaru Llifogydd	1,600
Cynlluniau Gofal Gwasanaethau Cymdeithasol	
Safle Sipsiwn a Theithwyr	1,250
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	1,301
Cynlluniau CRT	6,865
	9,889
CYFANSWM GWARIANT	40,503
Wedi'i ariannu gan:	
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,340
Grantiau Cyfalaf Penodol	21,258
Derbyniadau Cyfalaf	1,522
Benthyca â Chymorth	3,472
Benthyca Digefnogaeth	4,617
Cronfeydd Wrth Gefn	8,294
CYFANSWM CYLLID	40,503

2.4. Er bod y Cyfrif Refeniw Tai yn gweithredu ar wahân i Gronfa'r Cyngor, mae'r Cyngor yn gweithredu dull un gronfa o ran benthyca, h.y. nid ydym yn benthyca ar wahân ar gyfer gwariant o'r CRT a gwariant o Gronfa'r Cyngor. Mae'r holl fenthyciadau yn cael eu cyfuno mewn un gronfa a rhennir y costau rhwng y ddwy gronfa a hynny'n seiliedig ar lefel y gwariant a ariennir trwy fenthyciadau ar gyfer y ddwy gronfa hyn.

3. EGWYDDORION Y STRATEGAETH GYFALAF

3.1. Ym mis Hydref 2016, cytunodd y Pwyllgor Gwaith i'r egwyddorion canlynol mewn perthynas â'r strategaeth gyfalaf: -

- Bod y Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor
- Dyrannu swm yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i ariannu gwaith atgyweirio mawr neu i amnewid offer TG, cerbydau ac adeiladau presennol y Cyngor.
- Dyrannu swm yn y rhaglen gyfalaf i gwrdd â gofyniad statudol y Cyngor i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl.

- Ni fydd prosiectau a ariennir o fenthycy digefnogaeth ond yn cael ei gweithredu os bydd y gostyngiad mewn costau refeniw neu'r cynnydd yn yr incwm a gynhyrchir yn ddigon i gwrdd â'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol a ddaw yn eu sgil.
- Bod rhywfaint o waith wynebu ffyrdd yn cael ei ariannu o'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn. Bydd y swm a ddyrannir yn dibynnu ar yr arian sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau sylfaenol o ran gwerth contractau, lefel yr arian sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod.
- Asesir prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol er mwyn denu arian grant ar sail achos wrth achos gan y Pwyllgor Gwaith. Bydd y penderfyniad ynghylch a ddylid ymrwymo arian yn dibynnu ar y prosiect, sut mae'n cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor a'r gymhareb o ran faint o arian a ddarperir gan y Cyngor a faint o arian grant a geir.

3.2 Gofynnir i'r Aelodau ystyried yr uchod ac a ydynt yn dymuno ail-gadarnhau'r egwyddorion hyn fel rhan o'r strategaeth gyfalaf ar gyfer 2018/19.

4. CYFYNGIADAU AR ARIANNU NEWYDD

4.1. Fel yr esboniwyd ym mharagraff 2.2, mae'r rhaglen gyfalaf yn cael ei hariannu o wahanol ffynonellau sy'n effeithio ar sefyllfa ariannol y Cyngor mewn gwahanol ffyrdd:-

- Nid yw cyllid a dderbynnir ar ffurf grantiau (cyffredinol neu benodol) yn cael unrhyw effaith ar sefyllfa ariannol tymor hir y Cyngor oherwydd bod unrhyw grant a dderbynnir yn cael ei ddefnyddio i ariannu'r gwariant cyfalaf. Efallai y bydd yna wahaniaethau amseru a all arwain at beidio gwario arian grant mewn un flwyddyn a'i gario drosodd o un flwyddyn i'r llall trwy fantolen y Cyngor.
- Mae Derbyniadau Cyfalaf yn arwain at droi asedau dros ben yn arian parod sydd, yn ei dro, yn creu ased newydd. Unwaith eto, nid oes gan y math hwn o gyllid fawr ddim effaith tymor hir ar sefyllfa ariannol y Cyngor ond daw amser pan fyddwn wedi cael gwared ar yr holl asedau dros ben a bydd lefel y cyllid sydd ar gael drwy dderbyniadau cyfalaf yn disgyn.
- Defnyddio'r gwaged yn y Cyfrif Refeniw Tai (yr incwm rhent sydd dros ben y gwariant) i ariannu gwariant cyfalaf. Caiff hyn ei adlewyrchu yng nghynllun busnes y CRT ac nid yw'n cael effaith ar Gronfa'r Cyngor.
- Bydd defnyddio cyllid refeniw yn lleihau gwerth yr arian a gedwir mewn cronfeydd wrth gefn neu'r swm a drosglwyddir i falansau cyffredinol y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn h.y. mae'n troi arian dros ben yn ased newydd.
- Mae benthyca â chymorth a benthyca digefnogaeth yn effeithio ar Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) y Cyngor sydd â goblygiadau i'r gyllideb Refeniw ar ffurf cynnydd yn y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (DIR) a thaliadau llog blyneddol.

4.2. Mae'r GCC yn mesur gofyniad sylfaenol y Cyngor i fenthycy i ariannu gwariant cyfalaf, h.y. y gwariant cyfalaf nad yw wedi ei ariannu eto gan dderbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf neu gyfraniadau o incwm refeniw. Ni ddylai lefel y benthyca allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn fwy na'r gofyniad cyllido cyfalaf. Mae'r GCC yn cael ei ddefnyddio i gyfrifo lefel y DIR a godir ar Gyfrif Refeniw'r Cyngor.

- 4.3. Mae'r DIR yn swm bach y mae'n rhaid ei godi ar y cyfrif refeniw er mwyn darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau. Nid yw'r tâl DIR yn golygu bod benthyciadau yn cael eu had-dalu ar yr un pryd neu ar yr un raddfa â'r DIR mewn gwirionedd. Ad-delir benthyciadau yn unol â thelerau'r cytundebau benthycia a gellir eu hariannu o fenthyciadau newydd neu drwy ddefnyddio arian dros ben o fewn yr Awdurdod.
- 4.4. Mae'r DIR a godir i Gronfa'r Cyngor yn cael ei gyfrifo ar 4% o falans agoriadol y GCC ar gyfer pob prosiect, ar wahân i'r prosiectau hynny a ariennir drwy fenthycia digefnogaeth, lle mae'r DIR yn seiliedig ar fywyd defnyddiol yr ased. Mae'r polisi hwn yn cael ei adolygu ar hyn o bryd er mwyn pennu a ellir gostwng y tâl DIR yn y tymor byr i'r tymor canol.
- 4.5. Yn ychwanegol at y DIR, bydd benthycia â chymorth neu fenthycia digefnogaeth yn arwain at godi llog ar gyfrif refeniw'r Cyngor. Wrth i'r benthycia gynyddu, bydd rhaid cyllido'r tâl llog hefyd ac mae'r llog hwn, ynghyd â'r DIR, yn gyfyngiad ar faint y gellir ei gymryd ar fenthycg.
- 4.6. Ym mhob setliad mae Llywodraeth Cymru yn nodi'r setliad cyfalaf ar gyfer yr holl awdurdodau lleol ac mae hyn, yn ei dro, yn cael ei rannu rhwng y 22 awdurdod lleol, gan nodi faint fydd yn cael ei ariannu ar ffurf Grant Cyfalaf Cyffredinol a faint o fenthycia â chymorth y bydd Llywodraeth Cymru yn ei ariannu, h.y. mae'r setliad refeniw yn cynnwys swm a fydd yn cynnwys y DIR mewn perthynas â'r benthycia â chymorth yn ogystal â'r costau llog.
- 4.7. Ar gyfer 2017/18 a 2018/19, roedd y setliad o ran cyfalaf fel y dangosir yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2			
Setliad Cyfalaf 2017/18 a 2018/19 (Dros Dro)			
	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	Newid canrannol
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol Cymru Gyfan	142,837	142,837	0%
Ffigyrau Setliad ar gyfer Ynys Môn			
Grant Cyfalaf Cyffredinol (1)	1,340	1,334	- 0.4%
Benthycia â Chymorth (2)	2,203	2,192	- 0.5%
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol (1) + (2)	3,543	3,526	-0.5%
Setliad Refeniw (Elfen Gyfalaf)			
Ad-dalu Dyled (3)	2,986	2,955	-1.0%
Taliadau Llog (4)	4,670	4,575	-2.0%
Cyfanswm Cyllido Cyfalaf (3) + (4)	7,656	7,530	-1.6%

- 4.8. Mae'r gyllideb cyllido cyfalaf dros dro ar gyfer 2018/19 yn £8.511m, sef £0.984m yn uwch na'r cyllid y gwnaed darpariaeth ar ei chyfer yn y setliad ac mae hyn yn adlewyrchu'r DIR ychwanegol a chostau llog y benthycia digefnogaeth sydd wedi digwydd dros nifer o flynyddoedd.
- 4.9. Felly, gellir gweld bod sgôp i ariannu prosiectau newydd yn 2018/19 drwy'r cyllid a dderbynnir fel rhan o'r setliad ariannol gan Lywodraeth Cymru. Mae benthycia digefnogaeth yn bosib ond, oni bai bod y prosiectau yn cynhyrchu arbedion refeniw, bydd y tâl DIR a'r costau llog ychwanegol yn cynyddu'r gyllideb refeniw ac mae'n rhaid eu hariannu trwy godi'r Dreth Gyngor yn uwch neu drwy wneud arbedion refeniw mewn manau eraill.

5. RHAGLEN YSGOLION YR 21ain GANRIF

- 5.1. Mae'r Aelodau'n ymwybodol bod y Cyngor wedi dechrau rhaglen uchelgeisiol i foderneiddio ysgolion drwy'r rhaglen uchod. Bydd y rhaglen, os yw'n cyflawni'r holl amcanion a fwriadwyd ar ei chyfer, yn cymryd dros 10 mlynedd i'w chwblhau am gost cyfalaf o tua £120m. Mae gwaith eisoes wedi cychwyn ar y rhaglen gyda dwy ysgol newydd yn cael eu hadeiladu (Ysgol Cybi ac Ysgol Y Llannau) a gwaith yn cychwyn ar drydedd ysgol newydd (Ysgol Santes Dwynwen).
- 5.2. Ariennir Band A Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ar sail 50% o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a 50% trwy fenthycia digefnogaeth. Mae'r cyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf grant (67%) a benthycia â chymorth (33%). Nid yw'r gyfradd ymyrraeth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer band B wedi'i chadarnhau eto ond rhagwelir y bydd yn parhau i fod yn 50% ar gyfer y cynlluniau a ariennir yn draddodiadol. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyflwyno model buddsoddi ar y cyd ar gyfer Band B (MIM) lle caiff cost gyfalaf y prosiect ei hariannu gan y sector preifat, gyda'r Cyngor wedyn yn talu ffi rhent i'r buddsoddwr am gyfnod penodedig (disgwyllir iddo fod yn 25 mlynedd). Mae Llywodraeth Cymru yn cyfrannu at y ffi rhent bob blwyddyn (disgwyllir iddo fod yn 70%).
- 5.3. Mae'r ffigyrau a welir yn Nhabl 3 isod yn seiliedig ar Raglen Amlinellol Strategol y Cyngor a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf (ac a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017).
- 5.4 Crynhoir y cyllid ar gyfer y rhaglen yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3					
Amcangyfrif o'r Cyllid ar gyfer Gweddill Band A a Band B Arfaethedig					
Band	Rhanbarth	Benthycia Digefnogaeth (net o dderbyniadau cyfalaf) £'m	Benthycia â Chymorth £'m	Grant LIC £'m	Cyfanswm £'m
A	Ysgol Santes Dwynwen	2.18	69	69	3.56
A	Ysgol Bro Llangefni	1.04	1.87	1.86	4.77
CYFANSWM BAND A		3.22	2.56	2.55	8.33
B	Ysgol y Graig a Thalwrn	3.71	1.27	2.58	7.56
B	Ysgol Syr Thomas Jones ac ysgolion cynradd cysylltiedig	6.80	2.39	4.86	14.05
B	Ysgolion Cynradd Lligwy	1.57	1.12	2.28	4.97
B	Ysgolion Cynradd Seiriol	2.13	1.17	2.38	5.68
CYFANSWM BAND B		14.21	5.95	12.10	32.26

- 5.5. O ystyried lefel y benthyciadau angenrheidiol, mae'n annhebygol y gellid defnyddio cronfeydd wrth gefn arian parod y Cyngor ei hun (benthycia mewdol) i unrhyw raddau mawr. Felly, tybir y byddai'r holl fenthyciadau – sef rhai digefnogaeth a chyda chymorth – yn cael eu gwneud trwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus dros gyfnod o amser sy'n cyfateb i fywyd disgwyliedig yr ased (50 mlynedd).
- 5.6. Fel yr esboniwyd ym mharagraff 4.1, bydd benthyciadau â chymorth neu digefnogaeth ychwanegol yn cynyddu GCC y Cyngor a fydd, yn ei dro, yn cynyddu'r tâl blynyddol DIR, ar y cyfrif refeniw ac yn arwain at daliadau llog blynyddol ychwanegol.

- 5.7.** Byddai'r benthyciad digefnogaeth ychwanegol ar gyfer Band B (yn seiliedig ar gyfnod ad-dalu 50 mlynedd a llog blynyddol o 2.5%) yn arwain at gostau ariannu cyfalaf ychwanegol i'r gyllideb refeniw o £639k. Mae'r cyflwyniad Band B yn nodi y byddai'r gwaith cyfalaf arfaethedig yn arwain at arbedion net o £272k ar gyfer y gyllideb Ysgolion. Mae hyn yn gadael diffyg net o £368k y flwyddyn y mae'n rhaid i'r Cyngor ei ariannu. Mae hyn yn cyfateb i oddeutu 1% ychwanegol yn lefel y Dreth Gyngor.
- 5.8.** Dylid nodi y bydd cyflawni'r prosiectau Band B yn dileu'r angen i wneud gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni dros y blynyddoedd yn y gwahanol ysgolion. O ran yr ysgolion hynny a fyddai'n cau neu'n cael eu haddasu o dan y cynigion Band B, amcangyfrifir fod y costau cynnal a chadw sydd wedi cronni yn dod i gyfanswm o oddeutu £5.5m. Ar hyn o bryd nid yw'r Cyngor wedi adnabod cyllideb i wneud y gwaith hwn a byddai'n rhaid ei ariannu naill ai o'r Grant Cyfalaf Cyffredinol neu trwy Fenthycia wedi'i Gefnogi neu trwy Fenthycia Digefnogaeth. Petai'r Cyngor yn defnyddio'r Grant Cyfalaf Cyffredinol neu Fenthycia wedi'i Gefnogi, ni fyddai hynny'n cynyddu'r costau refeniw ond byddai'n ond yn gadael ychydig o gyllid ar gyfer prosiectau eraill a chan gofio bod yr ymrwymadau eraill (a nodir yn Nhabl 5 isod) yn defnyddio'r rhan fwyaf o'r cyllid hwn, nid yw'n ymddangos fod hwn yn opsiwn ymarferol.
- 5.9.** Byddai'n rhaid, felly, defnyddio'r drefn Benthycia Digefnogaeth i ariannu'r costau ond ni fyddai hynny'n denu unrhyw gyfraniad na chymorth gan Lywodraeth Cymru. Byddai'n rhaid i'r cyfnod ad-dalu ar gyfer unrhyw fenthyciad fod yn gysylltiedig â gweddill oes ddefnyddiol yr ased a byddai hynny'n llai na'r 50 mlynedd a fyddai'n cael ei ddefnyddio mewn adeilad newydd. At ddibenion yr adroddiad hwn, tybir y byddai'r cyfnod ad-dalu yn 30 mlynedd. Gyda llog blynyddol o 2.5%, byddai'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol yn tua £320k y flwyddyn.
- 5.10.** Byddai costau refeniw ychwanegol wrth i'r cynlluniau Band C a Band CH gael eu cyflawni.

6. AMCANGYFRIF O'R ARIAN SYDD AR GAEL AR GYFER 2018/19

- 6.1.** Gan mai un o brif flaenoriaethau'r Cyngor yw lleihau gwariant refeniw er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys tra'n lleihau'r gostyngiad yng nghyllidebau gwasanaethau, mae'n rhesymol i'r Cyngor leihau'r cynnydd sydd ei angen yn y gyllideb cyllido cyfalaf. Bydd angen darparu cyllid cyfalaf ychwanegol ond dylid ei gadw ar lefel sy'n cael ei ariannu drwy'r setliad (grant cyfalaf cyffredinol a benthycia â chymorth) fel bod y cynnydd yn y costau cyllido cyfalaf yn cael ei ariannu drwy dderbyniadau cyfalaf ac unrhyw grantiau penodol sydd ar gael.
- 6.2.** Ni ddylid ond ystyried benthycia digefnogaeth (y tu allan i raglen ysgolion yr 21^{ain} ganrif) pan fo modd gwneud gostyngiad yng nghyllideb y gwasanaeth perthnasol sy'n fwy na'r DIR a'r costau llog.
- 6.3.** Ar hyn o bryd, ni wyddys beth fydd lefel y benthycia â chymorth a'r grant cyfalaf cyffredinol ond disgwylir iddo fod yn debyg i ddyraniad 2017/18 h.y. £1.3m fel grant cyfalaf cyffredinol a £2.2m fel benthycia â chymorth.
- 6.4.** Yn ychwanegol at y cyllid hwn, byddai adnoddau ar gael i ariannu prosiectau CRT drwy'r Lwfans Gwaith Atgyweirio Mawr (£2.66m) a thrwy unrhyw gyllid sydd ar gael yng nghronfeydd wrth gefn y CRT ei hun.
- 6.5.** Bydd grantiau penodol sydd wedi eu cymeradwyo, sy'n debygol o gael eu cymeradwyo neu sydd ar gael yn dilyn bidiau llwyddiannus, hefyd ar gael i ariannu cynlluniau cyfalaf. Mewn rhai achosion, efallai y bydd angen i'r Cyngor gyfrannu rhywfaint o'i gyllid cyfalaf ei hun fel cyllid cyfatebol er mwyn gallu denu arian grant. Mae'r grantiau sydd wedi cael eu nodi ar hyn o bryd fel ffynonellau cyllid ar gyfer 2018/19 yn cynnwys:-
- Ffordd Gyswllt Llangefni – fel bod modd cwblhau'r cynllun;
 - Llwybr Diogelach yn y Gymuned – cyllid grant 100%;
 - Cynllun Lliniaru Llifogydd yn Miwmares – cyllid tua 85%;
 - Cynllun Lliniaru Llifogydd ym Mhentraeth – cyllid tua 85%;

- Neuadd y Farchnad yng Nghaergybi – cyllid ar gyfer Cam 2;
- Safle Parhaol i Deithwyr a Sipsiwn – cais heb ei gyflwyno hyd yma;
- Isadeiledd Llangefni – 99% o'r cyllid trwy grantiau;
- Isadeiledd Caergybi – trafodaethau'n parhau ynghylch lefel cyfraniad y Cyngor.

- 6.6.** Mae lefel y derbyniadau cyfalaf yn dibynnu ar ba asedau ddaw ar gael i'w gwerthu. Mae'r derbyniadau a geir yn sgil gwerthu rhai o'r asedau wedi ei neilltuo ar gyfer prosiectau sydd eisoes wedi cychwyn, e.e. mae arian a geir o werthu hen safleoedd ysgol wedi ei neilltuo ar gyfer rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif. O ganlyniad, ni ellir neilltuo'r holl dderbyniadau cyfalaf a dderbynnir yn 2018/19 i ariannu prosiectau cyfalaf newydd. Amcangyfrifir y bydd £500k ar gael o dderbyniadau cyfalaf i gyllido prosiectau cyfalaf.
- 6.7.** Fel y nodwyd eisoes, rhaid i unrhyw fenthycy digefnogaeth gynhyrchu incwm / arbedion gwariant refeniw ychwanegol i ariannu'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol (DIR a thaliadau llog) a godir ar y cyfrif refeniw. Bydd unrhyw gynlluniau arfaethedig a ariennir drwy fenthycy digefnogaeth yn cael eu hasesu fesul un.
- 6.8.** I gloi, dylid cyfyngu'r cyllid fydd ar gyfer prosiectau cyfalaf newydd yn 2018/19 i lefel y grant cyfalaf cyffredinol (amcangyfrif £1.34m), benthycy â chymorth (amcangyfrif £2.2m), ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf a gynhyrchir yn y flwyddyn ond na chawsant eu dyrannu (amcangyfrif £0.5m). Byddai hyn yn rhoi cyllideb o tua £4.04m (mae'r ffigur terfynol yn dibynnu ar y setliad a geir gan Lywodraeth Cymru) heb gynnwys grantiau, cyllid ar gyfer Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a chyllid CRT.

7. YMRWYMIADAU POSIB AR GYFER 2018/19

- 7.1** Fel rhan o'r broses gynllunio, nodir ymrwymadau ar gyfer y ddwy flynedd ganlynol hefyd, er nad oes sicrwydd y bydd yr arian yn cael ei ryddhau mewn gwirionedd ar gyfer y prosiect penodol. Dangosir yr ymrwymadau posib ar gyfer 2018/19, ynghyd â'r ffynhonnell gyllido bosib, yn Nhabl 4 isod: -

Tabl 4						
Ymrwymadau Cyfalaf Posib 2018/19						
Cynllun	Cost 2018/19 £	Ariennir gan				
		Llithriad o 2017/18 £'000	Grantiau / Cyllid Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf heb eu dyrannu £'000	Benthycy â chymorth / digefnogaeth £'000
Porth Ymwelwyr Ynys Gybi	353		323		30	
Lôn Newydd Wylfa	12,000		12,000			
Ffordd Gyswllt Llangefni	2,975		2,677		298	
Isadeiledd Strategol Caergybi	1,370	35	1,335			
Isadeiledd Strategol Llangefni	3,357	35	3,322			
Cynlluniau Lliniaru Lifogydd	400		340			60
Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	1,858	970	450			438
Neuadd y Farchnad Caergybi	1,086		1,086			
CYFANSWM	23,399	1,040	21,533	0	328	498

7.2 Os dilynir yr egwyddorion y cytunwyd arnynt yn 2016/17 ac a nodir ym mharagraff 3.1 mewn perthynas ag asedau cyfredol ac os bydd lefel y cyllid yn gyson â 2017/18 (ar ôl caniatáu ar gyfer chwyddiant), byddai'r ymrwymadau ychwanegol ar gyfer 2018/19 fel y dangosir nhw yn Nhabl 5 isod:-

Tabl 5 Cyllid Posib i Gynnal Asedau Cyfredol					
Cynllun	Ffynhonnell Gyllido				
	Gofyniad Cyfalaf Posib	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca â Chymorth	Derbyniadau Cyfalaf sydd heb eu dyrannu	Cyfanswm Cyllid
	£'m	£'m	£'m	£'m	£'m
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	0.750	0.750			0.750
Mynediad i'r Anabl - Addysg	0.300	0.300			0.300
Cerbydau	0.150	0.150			0.150
Isadeiledd TG	0.418		0.418		0.418
Gwaith Adnewyddu Ysgolion	0.500		0.500		0.500
Gwaith Adnewyddu – Arall	0.400		0.400		0.400
Ailwynebu Priffyrdd	0.699	0.140	0.387	0.172	0.699
CYFANSWM	3.217	1.340	1.705	0.172	3.217

7.3. Yn ogystal â'r dyraniadau uchod, mae yna nifer o gynlluniau posib eraill y gall bod angen eu cyllido. Mae'r rhain yn cynnwys:-

- Cerbydau Graeanu newydd – mae'r cerbydau graeanu yn cyrraedd diwedd eu hoes ddefnyddiol a bydd angen rhai newydd. Amcangyfrifir y bydd angen 3 o rai newydd, pob un yn costio rhwng £120k a £150k.
- Yng nghyllideb gyfalaf 2017/18, dyrannwyd swm o £200k i brosiectau Buddsoddi i Arbed llai. Nid yw'r prosiectau hyn yn sgorio'n dda o gymharu â'r prosiectau mwy ond maent o fudd i'r Cyngor oherwydd eu bod yn dod ag arbedion refeniw e.e. boeleri a goleuadau newydd.
- Gwaith gwella ac adnewyddu i gartrefi preswyl yr henoed. Gofynnwyd am £100k y llynedd ond roedd y cais yn aflwyddiannus ac efallai y bydd angen gwneud newidiadau i storfa cegin er mwyn medru cyflawni arbedion refeniw arfaethedig posib.
- Mae'r system ffôn gyfredol yn agos at ddiwedd ei oes ddefnyddiol ac efallai y bydd angen ei newid. Cost amcangyfrifedig £250k.
- Cyflwynodd y Gwasanaethau Hamdden ddau gais y llynedd ar gyfer cae pêl-droed 3G newydd yn Llangefni ac i uwchraddio'r offer ffitrwydd yng Nghanolfan Hamdden Caergybi. Gallai'r ddau gynllun hyn gael eu hariannu o fenthyca digefnogaeth os yw'r incwm refeniw ychwanegol yn ddigonol i gwrdd â'r costau cyllido cyfalaf.

7.4 Yn ogystal â'r ffynonellau cyllido a nodir uchod, mae gan y Cyngor gronfa gyfalaf wrth gefn, a adeiladwyd o gyllidebau refeniw oedd heb eu gwario beth amser yn ôl. Mae'r balans presennol sydd heb ei ymrwymo yn y gronfa yn £0.5m. Defnyddir y gronfa hon yn bennaf i ariannu cynlluniau sy'n codi yn ystod y flwyddyn, nad ydynt wedi eu cynnwys yn y gyllideb wreiddiol, lle mae cyfraniad bychan gan y Cyngor yn caniatáu mynediad i gyllid grant neu pan fydd gwaith brys yn codi yn ystod y flwyddyn e.e. gosod boeleri newydd. Mae cadw balans yn y gronfa hon yn angenrheidiol ac yn ddefnyddiol ond gellid rhyddhau £0.25m yn 2018/19 i ariannu rhywfaint o'r pwysau ychwanegol a nodir yn 7.3 uchod.

8. RHAGLEN GYFALAF DDRAFFT GYCHWYNNOL CRONFA'R CYNGOR 2018/19

8.1. Yn seiliedig ar baragraffau 6 a 7, byddai rhaglen gyfalaf ddrafft ar gyfer Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2018/19 fel y dangosir yn Nhabl 6 isod. Bydd y rhaglen gyfalaf CRT yn cael ei hariannu trwy fenthycia neu o arian wrth gefn y gronfa a bydd y cynlluniau a fydd yn cael eu cynnwys yn y rhaglen gyfalaf yn cael eu penderfynu i ddechrau gan y Bwrdd Gwasanaethau Tai.

Tabl 6 Rhadlen Gyfalaf Amlinellol 2018/19		
Rhadlen Gyfalaf Amlinellol 2018/19 (ac eithrio Ysgolion yr 21ain Ganrif, CRT a phrosiectau a gyllidir gyda grant)		
Cyllid	£'m	Sylw
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1.340	Hwn yw dyraniad 2017/18
Benthycia â Chymorth	2.203	Hwn yw dyraniad 2017/18
Derbyniadau Cyfalaf	0.500	Amcangyfrif
CYFANSWM	4.043	
Prosiectau a gyllidir yn 2018/19		
Ymrwymadau o 2017/18	0.826	Tabl 4
Cynnal Asedau Cyfredol	3.217	Tabl 5
CYFANSWM	4.043	

9. ARGYMHELLION

9.1. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r argymhellion canlynol fel rhan o'r strategaeth gyfalaf :-

1. Ailgadarnhau egwyddorion y strategaeth gyfalaf a nodir ym mharagraff 3.
2. Ystyried sut i ariannu costau cyllido cyfalaf net ychwanegol ym Mand B Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif fel y nodir ym mharagraff 5.
3. Cadarnhau y bydd y cyllid ar gyfer rhaglen gyfalaf 2018/19 yn cael ei gyfyngu i gyfanswm y grant cyfalaf cyffredinol a'r benthycia â chymorth (fel y penderfynir gan Lywodraeth Cymru) a gwerth amcangyfrifedig unrhyw dderbyniadau cyfalaf a dderbynir.
4. Bod yr ymrwymadau prosiect cyfredol (Tabl 5) a'r cyllid ar gyfer adnewyddu / uwchraddio asedau cyfredol ar gyfer 2018/19 fel y gwelir yn Nhabl 6.

**Dadansoddiad o Dabl 1
Rhaglen Gyfalaf 2017/18**

Cynllun	Cyllideb Blynyddol 2017/18 £'000
Gweithredu CCIS	65
Cynllun Prynu Gorfodol	200
Porth Twristiaeth Ynys Gybi	1,050
Priffyrdd Wylfa Newydd	4,097
Lôn Gyswllt Llangefni	3,414
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	750
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	300
Cerbydau	150
TGCh - Seilwaith Craidd	150
TGCh - Adnewyddu Cyfrifiaduron	100
TGCh – Mewnfudo i System Legacy	50
TGCh - Trwyddedau MS	101
Adnewyddu Asedau Cyfredol – Ysgolion	500
Adnewyddu Asedau Cyfredol – heb fod yn Ysgolion	200
Buddsoddi i Arbed -Traeth Coch	75
Buddsoddi i Arbed - Effeithlonrwydd Ynni yn y Canolfannau Hamdden	111
Cynnal a Chadw Priffyrdd	761
Isadeiledd Strategol Caergybi	5,001
Isadeiledd Strategol Llangefni	2,523
Gwaith Lliniaru Llifogydd ym Miwmares	800
Gwaith Lliniaru Llifogydd ym Mhentraeth	800
Cynllun Gofal Gwasanaethau Cymdeithasol - Seiriol	1,000
Cynllun Gofal Gwasanaethau Cymdeithasol - Garreglwyd	250
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	1,301
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Cybi	502
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Rhyd y Llan	1,545
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Brynsiencyn	217
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Parc y Bont	169
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Ysgol Santes Dwynwen	3,591
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Llangefni	675
Ysgolion yr 21ain Ganrif – Seiriol	166
CRT – Datblygu Tai Cyngor Ychwanegol	2,800
CRT – Gwaith Adnewyddu a Gynlluniwyd	6,585
CRT – Cerbydau Uned Cynnal a ChadwTai	144
CRT – Eiddo	110
CRT – Ailfodelu Llawr y Dref	250
CYFANSWM GWARIANT	40,503
Ariannwyd gan:-	
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,340
Grant Cyfalaf Penodol	21,258
Derbyniadau Cyfalaf	1,522
Benthyca Gyda Chefnogaeth	3,472
Benthyca Digefnogaeth	4,617
Arian Wrth Gefn	8,294
CYFANSWM CYLLIDEB	40,503